

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Valboskolan 7-9 i Färgelanda kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Valboskolan 7-9. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Valboskolan 7-9 i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 9 december 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12667) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarstödet är utformat så att eleverna kan utveckla idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Både elever och lärare beskriver i intervjuer att arbetsprocessen i undervisningen i slöjd inleds med en inspirations- och idéfas med efterföljande skiss- och planeringsfas. Elever berättar att lärarna visar föremål eller bilder och att eleverna kan använda internet som källa till inspiration. Elever uppger att lärarna uppmuntrar att elever kommer med egna idéer och diskuterar dem med läraren. Läraren ställer frågor och eleven får motivera sin idé. Läraren i materialinriktningen textil uppger att hen försöker inspirera till flera olika tillvägagångssätt exempelvis när eleverna ska göra klädesplagg då elever ibland kan vara lite låsta vid sin idé. Eleverna får skissa, leta andra mönster och koppla ihop dem för att utveckla idén. Elever uppger i intervju att de gör skisser eller ritningar och har en dialog med läraren kring till exempel material och mått. Både elever och lärare beskriver i intervjuer att eleverna prövar och

omprövar olika tillvägagångssätt för att lösa en arbetsuppgift. Till exempel att i materialinriktningen textil träna på virk teknik eller testa olika modeller i klädsömnad och att i materialinriktningen trä och metall pröva sig fram till lämplig tjocklek och konstruktion på material.

Lärarna ger eleverna löpande stöd och återkoppling under pågående arbetsprocess. Av såväl elev- som lärarintervjuer och lektionsobservationer framgår att lärarna har en löpande dialog med eleverna genom att visa och förklara olika moment och att eleverna utför momenten själva. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall föreslår läraren att eleven ska provborra på en spillbit för att se djupet och när eleven är nöjd borra på det riktiga föremålet. Eleven provborrar, tar sedan sitt material och utför momentet själv och läraren återkopplar till eleven kring arbetet. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil har läraren en dialog med eleverna och stöttar flera gånger elever i att tyda virkbeskrivningarna och visar hur man gör repetition av olika maskor en gång för att eleven sedan gör själv. Elever uppger i intervju att de får återkoppling av läraren varje lektion. Lärarna går runt till eleverna och ser hur arbetet går, ger beröm och tips på vad de ska göra i nästa steg. Lärarna i båda materialinriktningarna beskriver i intervju att stödet och återkopplingen övervägande sker individuellt och att återkoppling sker varje gång läraren går fram till eleven. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att lärarna har medvetna strategier kring hur de löpande återkopplar till eleverna kring arbetet. Av Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil framgår att läraren uppmuntrar eleverna att ta hjälp av varandra samtidigt som läraren hela tiden går runt till varje elev i en viss ordning så att alla får hjälp och återkoppling. Läraren uppger att eleverna arbetar med ett visst steg och läraren kan till exempel säga att det här blev bra och snyggt i kanten, eller det här kan du ändra och göra bättre. Läraren i materialinriktningen trä och metall berättar att hen försöker hålla uppsikt över salen så att ingen elev blir sittande, eftersom arbetet inte får stagnera då det kan bli tråkigt. Läraren uppger att hen går fram till elever, ger respons och tips på olika alternativa metoder och eleven kommer vidare.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Det framgår av såväl inkommen dokumentation som av intervjuer att eleverna i början av årskurs 7 och 8 arbetar med samma grundtema för att under övrig tid välja mer fritt vad de ska tillverka. I samtliga fall kan eleverna välja att utföra sina projekt på olika sätt och det finns olika svårighetsgrader som eleverna får ta ställning till både gällande

tekniker och material. Elever uppger att de väljer svårighetsgrad själva och om de väljer något som är för lätt utmanar läraren eleven att utveckla föremålet med till exempel fler tekniker. Lärare uppger att de försöker få eleverna att utvecklas och gå framåt, att göra något mer avancerat, exempelvis genom att uppmuntra och tala om att de vet att eleven klarar av det och samtidigt förmedla att de hjälps åt. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall uppmuntrar läraren till exempel en elev att inte nöja sig utan lägga till ytterligare en detalj och teknik genom att löda in sina initialer i sin kåsa. Elever uppger att lärarna har höga men rimliga förväntningar på eleverna. Eleverna beskriver att lärarna uppmuntrar dem genom att säga att de klarar av saker och att de ska fortsätta utveckla sina föremål. Till exempel vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil då läraren uppmuntrar och förmedlar höga förväntningar på en elev som kört fast, tvekar och säger att hen inte kan. Läraren visar eleven nästa steg flera gånger tills eleven gör momentet själv. Läraren säger att eleven visst kan, att eleven bara måste lita på sig själv. Eleven ber läraren stanna och titta en gång till när eleven gör momentet själv och läraren återkopplar till eleven att hen lyckas. Lärare berättar vidare att de stöttar och utmanar eleverna på olika nivåer. I klassrummet finns till exempel namn och bilder på verktyg samt en pärm med bildstöd till olika maskiner. Lärare uppger att de delar ut skriftliga instruktioner och arbetsbeskrivningar som visar i skrift och bild olika steg i arbetsprocessen. Läraren i materialinriktningen textil uppger att det stöd hen ger är väldigt individuellt men att eleven har en arbetsbeskrivning som läraren går igenom muntligt antingen hela på en gång eller ett steg åt gången. Läraren uppger att till exempel virkbeskrivningarna kan vara svåra och att elever som inte behärskar dem får muntligt lärarstöd. Detta bekräftas i Skolinspektionens lektionsobservation då läraren tydligt förklarar ord och begrepp i beskrivningen och motiverar eleverna till att våga prova. Lärarna utmanar också eleverna i att prova nya material, maskiner, verktyg och hantverksmetoder, till exempel en overlock-symaskin där elever utmanas i att manövrera och klara av maskinen som syr fort. Läraren i materialinriktningen trä och metall berättar att alla elever i årskurs 8 får arbeta med 3D och ett dataprogram för att göra namnbrickor och hus i miniatyr. Läraren motiverar och utmanar eleverna genom att koppla arbetet till vad arkitekter gör eller att de kommer att känna igen sig i andra yrken.

Arbetsformerna varierar så att eleverna får möjlighet att dela erfarenheter med varandra och utveckla lärandet. Lärare och elever berättar att eleverna arbetar med enskilda projekt i båda materialinriktningarna men att eleverna under arbetsprocessen samarbetar genom att hjälpa varandra. Både lärare och elever uppger att samarbete sker till exempel när elever arbetar med samma moment och elever själva tar initiativ till samarbete eller när läraren uppmanar elever att dela erfarenheter och hjälpa

varandra. Lärare uppger att de uppmuntrar eleverna till att hjälpa varandra vilket framkommer i Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil då läraren uppmanar alla elever som virkar att de ska försöka hjälpa varandra, att en elev kan något moment och en annan elev kan något annat moment och att de ska ha för vana att hjälpa varandra. Läraren uppmärksammar även två elever som kört fast på samma ställe att de gjort samma sak tidigare och kanske kan hjälpa varandra. Av såväl elev- och lärarintervju som inskickad dokumentation framkommer även flera styrda samarbeten. Av inskickad dokumentation framgår att slöjdundervisningen i årskurs 7 börjar med ett grupparbete där varje grupp ska bygga en figur av spillmaterial och författa en historia som berättar om figuren. Eleverna redovisar sedan och visar upp sina arbeten för klassen. Ett annat styrt arbete som elever och lärare berättar om är när eleverna under de första veckorna i årskurs 8 arbetar tillsammans med 3D-modellering i trä- och metallinriktningen och med att återanvända material och tillverka grytlappar i textilinriktningen. Elever och lärare uppger också att teoretiska genomgångar om hållbar utveckling hålls i materialinriktningen trä och metall i årskurs 9. Eleverna får arbeta i smågrupper med att skriftligt svara på frågor och sedan redovisa muntligt för varandra.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment med reflektion över arbetsprocessen tillsammans med läraren.

Eleverna får möjligheter att löpande reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren för att främja handlingsberedskap, kreativitet och självständighet. Av såväl intervjuer som Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att lärarna löpande ställer frågor till eleverna och låter dem utvärdera och bedöma resultaten av sitt arbete. Eleverna får reflektera över sina arbeten och om kommande moment muntligen under lektionstid till exempel när läraren går runt till elever och frågar hur det går och hur eleven tänker i sitt arbete, vilket förekommer flera gånger under Skolinspektionens lektionsobservationer. Av såväl elev- och lärarintervjuer som Skolinspektionens lektionsobservationer framgår att eleverna också får reflektera över process och resultat skriftligen då eleverna dokumenterar hela arbetsprocessen digitalt och får återkoppling av lärarna. Det framgår av båda intervjuer och lektionsobservationer att arbetssättet med redovisningarna är väl inarbetat i båda materialinriktningarnas samtliga grupper. Elever och lärare berättar att eleverna i sina skriftliga redovisningar får reflektera över arbetsprocessen med hjälp av frågor där de till exempel ska beskriva var de fick sin idé ifrån, hur de planerat och valt material, vilka verktyg de använt och vad de är nöjda respektive inte nöjda med. Elever uppger att läraren återkopplar på redovisningen genom att svara om det är bra eller om eleven behöver

komplettera redovisningen och vad eleven kan göra bättre nästa gång. Lärare berättar att eleverna gör en redovisning per projekt eller område och att eleverna skriver löpande under arbetets gång och får återkoppling av läraren för att i slutet av projektet reflektera över och utvärdera slutresultatet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material och slöjdmetoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika materials egenskaper samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. I intervjuer med lärare och elever framkommer att lärarna undervisar om olika textil- och trämaterial och hur materialen framställs och transporteras utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Lärare uppger att de förmedlar till eleverna att de ska ha respekt för material och resurser och använda dessa miljömedvetet. Miljö- och hållbarhetsperspektivet finns med hela tiden i undervisningen oavsett vilket område som eleverna arbetar med. De samtalar om materialet och vad som finns att välja. Läraren i materialinriktningen textil berättar att hen visar en dokumentär om den snabba massproduktionen inom modeindustrin och att eleverna ofta blir engagerade av filmen. Det öppnar upp för samtal om olika material, till

exempel vilka egenskaper olika garner och tyger har, vilka för- och nackdelar som finns med olika material och hur tillverkning av olika material går till. De samtalar till exempel om att ull är ett naturmaterial som är hållbart och att ull är ett självrengörande material. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen textil samtalar läraren med eleverna om olika material som eleverna använder just då till sina virkade figurer, som bomull, polyester och ull. Läraren berättar till exempel att ull går att fluffa upp genom att karda men att polyestergarn inte har den förmågan. Läraren i materialinriktningen trä och metall berättar i intervju att under några uppstartlektioner samtalar de om skog, återplantering och svenska träslag. De går till exempel igenom granens egenskaper och var den växer och ekens egenskaper samt ett kulturhistoriskt perspektiv till trädslaget. De samtalar också om vad det är för skillnad på obehandlat och behandlat trämaterial utifrån användningsområde och hållbarhetsperspektiv. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktningen trä och metall visar läraren bitar av träslagen en och mahogny och berättar att de kommer från ett omkullblåst träd samt från en gammal biljardkö som gått sönder och att eleverna kan använda materialen för att tillverka smörknivar. Eleverna ger i intervjuer en samstämmig bild av att lärarna återkommande lär ut om materials egenskaper och miljöpåverkan.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att få kunskaper om olika slöjdmeter som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. Lärare uppger i intervju att det är viktigt att det eleverna gör blir något som lever kvar och finns med länge och att de tillverkar sådant som de vill tillverka och blir stolta över. I intervjuer och lektionsobservationer framkommer exempel på att lärarna för samtal med eleverna om hur slöjdmeter kan öka produkternas livslängd och att metoder för detta kommer in i alla typer av uppgifter som eleverna gör. Läraren i materialinriktningen textil samtalar med elever om till exempel hur de ska fästa tråden så det håller. Läraren i materialinriktningen trä och metall samtalar med elever om hur de ska slutbehandla sina träkåsar genom att i flera steg slipa och olja dem för att få dem användbara och hållbara. Lärare beskriver att eleverna får lära sig olika slöjdmeter som ger användbara föremål kopplade till elevernas intresse, till exempel att väva slitstarka dörmattor till sina EPA-bilar. Elever uppger att i materialinriktningen trä och metall lär de sig att olja in föremål så de håller längre utomhus. I materialinriktningen textil lär de sig att sy med en speciell söm så det blir starkare och att olika tyger kräver olika sorters trådar och sömmar. Till exempel om de syr en mössa i ett stretchigt tyg, måste de sy med en viss söm så att sömmen håller.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra självständiga val av metoder för resurshushållning som bidrar till hållbarhet samt får jämföra olika slöjdmaterial utifrån ett miljöperspektiv. Det framgår av såväl intervjuer med lärare och elever som av Skolinspektionens lektionsobservationer att lärarna i båda materialinriktningarna uppmärksammar eleverna på att hushålla med resurser, till exempel genom att klippa eller såga ut delar på ett sparsamt sätt, använda spill- och stuvmaterial och återbruka gammalt material. Elever och lärare berättar att i materialinriktningen textil får eleverna lära sig att återanvända tyger till exempel i ett återbruksprojekt då de tillverkar grytlappar av gamla tyger eller i vävprojekt då eleverna använder trasor av gamla tyger. Läraren i materialinriktningen trä och metall berättar att de arbetar med området "slöjda för fåglar" och använder då begagnat material eller spill som eleverna tillverkar fågelholkar av. Läraren uppger att hen samtalar med eleverna om fördelen med att använda gammalt material och påminner eleverna om möjligheten att välja att återbruka. De samtalar även om återvinning av metall och järn och eleverna tillverkar ljusstakar i metall av återbrukat material. De diskuterar återvinning och sorterar till exempel metall och pratar om att spillet smälts ner och blir nytt material i stället för att utvinna nytt material. Lärarna uppger att de uppmuntrar eleverna att komma med en idé om hur de kan laga eller ändra och att välja metod. Elever beskriver också att de får lära sig att laga saker, till exempel att byta ut en gylf som gått sönder och att laga hål i jeans. Elever uppger att lärare uppmuntrar eleverna att ta med och laga kläder eller sy om plagg, till exempel ett par begagnade jeans till en volangkjol. Elever berättar att de även i materialinriktningen trä och metall får lära sig att laga saker. Till exempel om de råkar såga fel hur de limmar så att det blir helt igen eller om de borrar fel hur de täcker hålet. Av samtliga intervjuer och av inskickad dokumentation framgår att elever får möjlighet att jämföra olika material utifrån dess miljöpåverkan samt göra självständiga val i att använda återbrukat material eller på annat sätt hushålla med material. Oavsett om det är styrda återbruksprojekt eller inte uppmuntras eleverna att med olika metoder återbruka och hushålla med resurser till sina arbeten. Vidare framgår att eleverna får reflektera över olika val i sina redovisningar genom att beskriva hur deras slöjdarbete har påverkat miljön.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i flera delar av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen. Av samtliga intervjuer och inskickad dokumentation framgår att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis och terminsvis under årskurs 7 och att slöjdgrupperna i den årskursen är könsblandade. Inför årskurs 8 och 9 får eleverna välja materialinriktning. Lärare beskriver ett medvetet arbete för att förebygga stereotypa val. Bland annat har skolan ändrat när valet sker från att tidigare ha varit redan i årskurs 7 till att numera ske i årskurs 8. Dessutom arbetar lärarna medvetet kring själva valet. Lärarna berättar att de gemensamt visar ett bildspel och informerar bland annat om betygskriterier och visar tidigare arbeten som inspiration. Lärarna uppger att valet görs direkt i årskurs 8, första lektionen på första dagen, detta för att eleverna inte ska prata ihop sig. Lärarna har medvetet utarbetat ett tidigt val för att motverka att eleverna gör kompisval och i stället främja att eleverna väljer inriktning efter intresse. Elever beskriver att de samlas i ett klassrum när de ska göra sitt val och att lärarna ger information om inriktningarna. De får skriva ner sitt val individuellt på ett papper i början av årskurs 8. Elever uppger att lärarna visar bilder på föremål, till exempel att elever kan tillverka en spegel eller sminkbord i trä- och metallinriktningen. Elever beskriver att lärarna lyfter fördelar med båda inriktningarna. Både elever och lärare uppger att det finns en glädje i att få välja inriktning utifrån intresse. Vidare framgår av samtliga intervjuer att både flickor och pojkar får arbeta med material från ämnets båda materialinriktningar och möjlighet att pröva olika materials

kombinationsmöjligheter. Exempelvis kombinerar eleverna plast och trä, tyg och trä eller nytt och återbrukat material i sina föremål.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning diskuterar föreställningar om normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna synliggör endast till viss del olika föreställningar om kvinnligt och manligt för eleverna. Av intervjuer med lärare och elever framgår att lärarna vid enstaka tillfällen lyft traditionella föreställningar om kvinnligt och manligt kopplat till slöjdamnet. Läraren i textilinriktningen beskriver att frågan berörs till exempel när eleverna ser en dokumentär om den snabba massproduktionen inom modeindustrin och de samtalar om att även män arbetar i fabriker. Likaså tar läraren upp att det finns många män som är designers och skräddare. Läraren i trä- och metallinriktningen uppger att de inte har så många diskussioner utifrån ett jämställdhetsperspektiv i slöjdundervisningen men att de samtalar om att det finns inget förutbestämt att man är bättre på något utifrån kön. Av elevintervjuer framgår att lärarna inte samtalar om traditionella och stereotypa föreställningar utifrån manligt och kvinnligt. Eleverna uppger dock att flickor och pojkar bemöts likvärdigt och har samma möjligheter i slöjdundervisningen. Vidare uppmuntrar lärarna såväl flickor som pojkar att prova olika material och metoder som traditionellt sett kan uppfattas som kvinnliga eller manliga. Till exempel syr en pojke en balklänning till en kompis i textilinriktningen och flera pojkar gör armband med läder och tenne. Det framgår av såväl intervjuer som lektionsobservationer att elever ges förutsättningar att prova alla material, tekniker, verktyg och maskiner oavsett kön eller bakgrund.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra

till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare i begränsad utsträckning lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Lärarna bemöter frågor om föreställningar och normer kring kvinnligt och manligt vid enstaka tillfällen men behandlar inte dessa frågor löpande i undervisningen. Genom att återkommande synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet med eleverna. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.²

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare

Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Eva Lindgren

Föredragande

Signerat av: Eva Lindgren

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria Hahne deltagit.

---

¹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

² [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-06-22

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Valboskolan 7–9 den 26 maj 2026. Besöket genomfördes av utredarna Eva Lindgren och Maria Hahne.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Färgelanda kommun med grundskola, årskurserna 7–9. På skolenheten går ca 200 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.³

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁴ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁵

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁶

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁷

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁸ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

---

³ 26 kap. 20 § skollagen.

⁴ 1 kap. 4 § skollagen.

⁵ 1 kap. 5 § skollagen.

⁶ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁸ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹⁰

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

---

⁹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁰ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹¹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹²

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹³

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

---

¹¹ Ibid.

¹² Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹³ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁴ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁵

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁷ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁸ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

---

¹⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁶ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁷ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁸ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²⁰

---

²⁰ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.